
Propostes per al creixement. Experiències comparades

Sessió de treball 4 → Les noves polítiques públiques com a palanques per al creixement econòmic

**President
-ponent:**

Sr. Guillem López Casasnovas,
catedràtic de la Universitat Pompeu Fabra

POLÍTIQUES DE *WORKFARE* VS. *WELFARE*

CONTEXT DE LES POLÍTIQUES DE BENESTAR

- **DUALITAT FISCAL**
 - **UNIVERSALISME. CLASSE MITJANA? OKUN?**
 - **ESCASSA CAPACITACIÓ EN GESTIO PUBLICA PER A LA PRIORITZACIÓ EN POLÍTIQUES**
 - **CULTURA DE GRATUITAT, DE DESCONÈIXER COST I PÈRDUA DE BENESTAR ASSOCIADA A L'IMPOST, IGNORAR RESIDUS NETS –QUI REP QUÈ A EXPENSES DE QUI, DE TAXES INTERNES DE RENDIMENT, DE CICLE VITAL, INTER-INTRAGENERACIONAL...**
 - **SOBREDOSI DE *PUBLIC CHOICE*: EN LA COMBINACIÓ DE *CONTRIBUTIU I SOLIDARI*; *PERCEPTIBLE VS. EFECTIU*; ESTRATÈGIES DE *COPAGAR VS REEMBORSAR PARCIALMENT*...**
 - **ESTUDIS D'EFECTIVITAT: DISTRIBUCIÓ (SMIs...)- REDISTRIBUCIÓ (EN ESPECIE, MONETARIA -DADES DIUEN:1/4; 3/4); CONDICIONADA COMPENSATÒRIA VS. GLOBAL; DESPESA VS. DEDUCCIO FISCAL...**
-

PROGRAMES TRADICIONALS:

TRANSFERÈNCIES MONETÀRIES:

- PROGRAMES DE RENDES MINIMES GARANTIDES: NO CONTRIBUTIVES, DE LLUITA CONTRA LA POBRESA, 'DE CIUTADANIA', PER A LA DEPENDÈNCIA..
- PROGRAMES DE SUBSTITUCIÓ DE RENDES: SUBSIDI D'ATUR, PENSIONS DE JUBILACIÓ

PRESTACIONS EN ESPÈCIE:

EDUCACIÓ, HABITATGE, SANITAT,
DEPENDÈNCIA

PROGRAMES TUTELATS

- ARTICULADES DES DE L'ÒPTICA DEL POOL GENERACIONAL (INTER-INTRA) O INDIVIDUAL AL LLARG DE LA VIDA DE LA PERSONA (COMPENSACIÓ DE CONTINGÈNCIES)
 - DES DE LA REGULACIÓ, LA PROVISIÓ I/O LA PRODUCCIÓ SOTA DISTINTES MODALITATS
 - SOVINT SOTA SITUACIONS AMB INCERTESA DIFERENTMENT PREDIBLE (RISC)
 - ◆ ATUR
 - ◆ JUBILACIÓ
 - ◆ CERTS GRAUS DE DEPENDÈNCIA
-

PROGRAMES DE LLUITA CONTRA LA POBRESA. Efectes

- PENSIONS NO CONTRIBUTIVES/ AJUD FAMILIAR/ SALARI SOCIAL, DE REÏNSERCIÓ...
- PE. PROGRAMES DE MÍNIMS GARANTITS:
Subsidis fixes, subsidis que igualen la diferència entre la renda guanyada i un mínim preestablert; subsidi decreixent quan la renda guanyada augmenta, però menys ràpidament que a la modalitat anterior; subsidi com a percentatge de la renda guanyada fins a una quantitat per a decreixer posteriorment.
- IMPOST NEGATIU SOBRE LA RENDA

QUÈ SABEM DELS EFECTES REDISTRIBUTIUS DEL NOSTRE ESTAT DEL BENESTAR

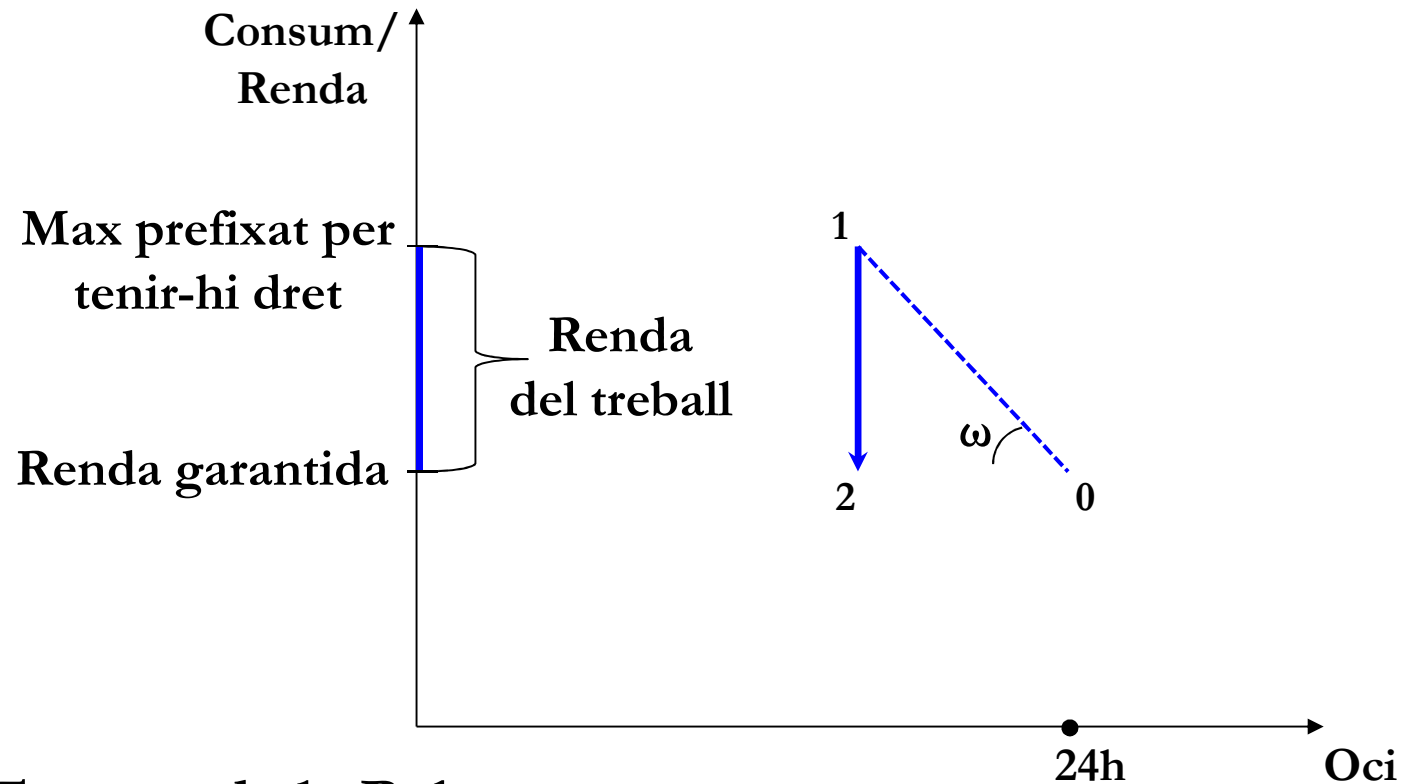
- REDISTRIBUCIÓ RELATIVAMENT BAIXA (PES DEL CONJUNT DE POLÍTIQUES), AMB BIAIX PRO-POBRE EN GENERAL NO GARANTIT.
 - MES GRAN PER A LES PENSIONS CONTRIBUTIVES (!) I POC PAPER (PER PES –NO PER EFECTIVITAT) DE LES PRESTACIONS CONDICIONADES A LA RENDA (FAMILIARS SOBRE TOT).
 - SEGUEIX, PER EFECTIVITAT, L'IRPF...
-

ZOOM: PROGRAMES DE LLUITA CONTRA LA POBRESA

- EFECTES: TRAMPES DE LA POBRESA;
PERVERSIÓ DE LA INDUCCIÓ DELS
PROGRAMES DE PROVA DE MITJANS.
Alternatives de tractament

Anàlisi de la dinàmica de les prestacions

Rendes Mímines Garantides

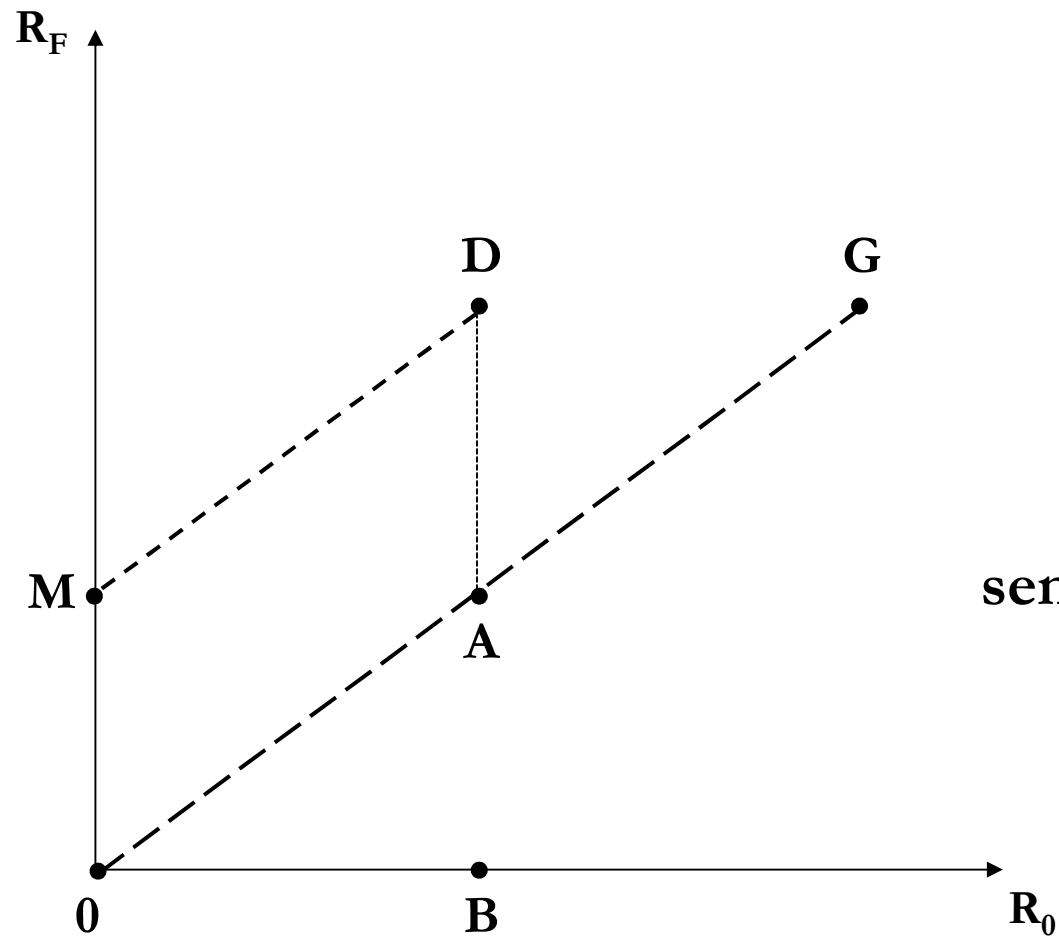

Trampa de la Pobresa

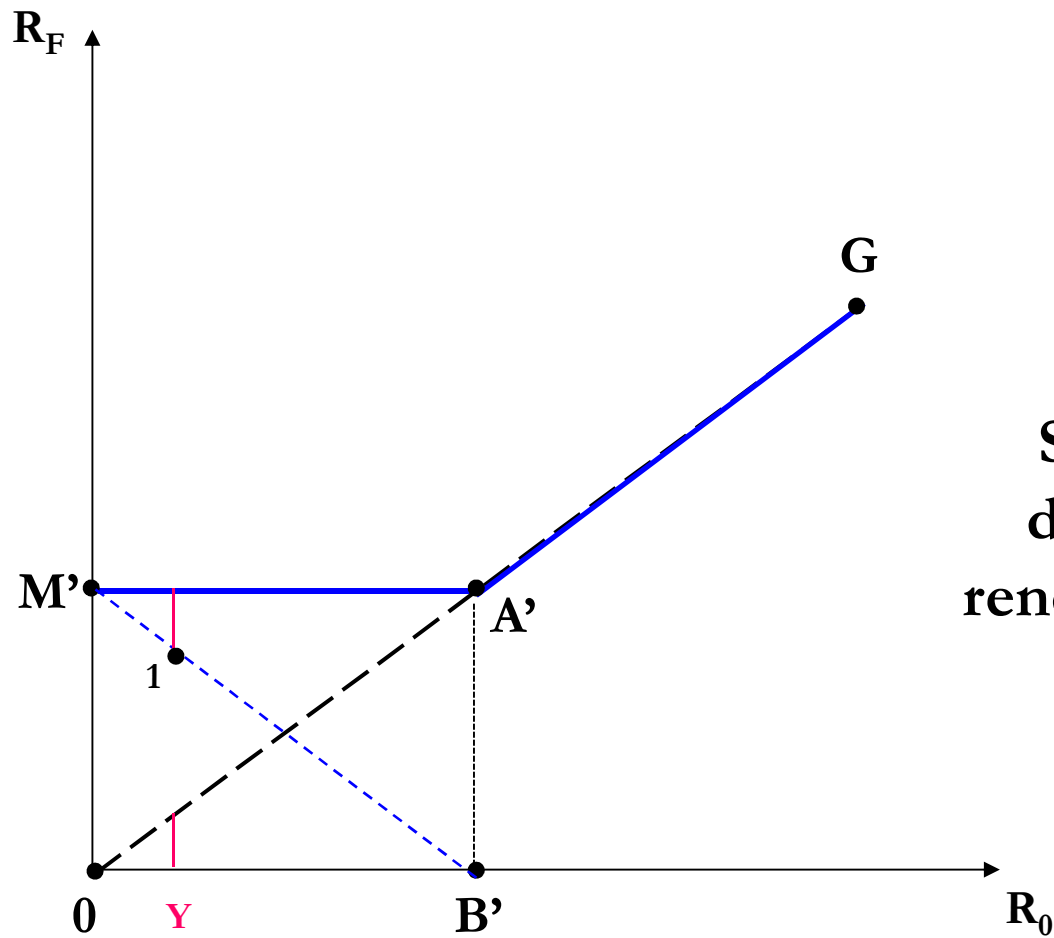
- Efectes:
- Quina Renda Garantida
 - Com decreix el Subsidi

EFECTES DE DIFERENTS FORMES ALTERNATIVES DE SUBSIDI

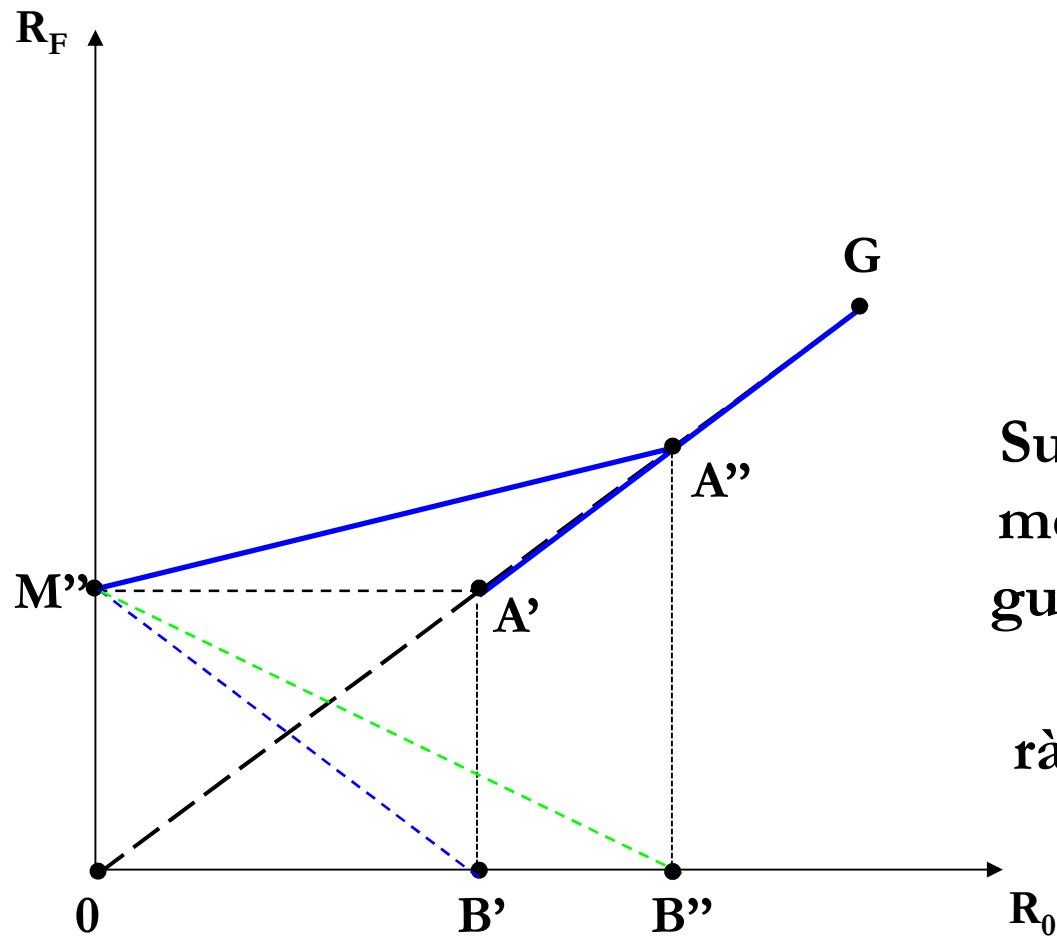
- R_0 Renda inicial
- R_f Renda final

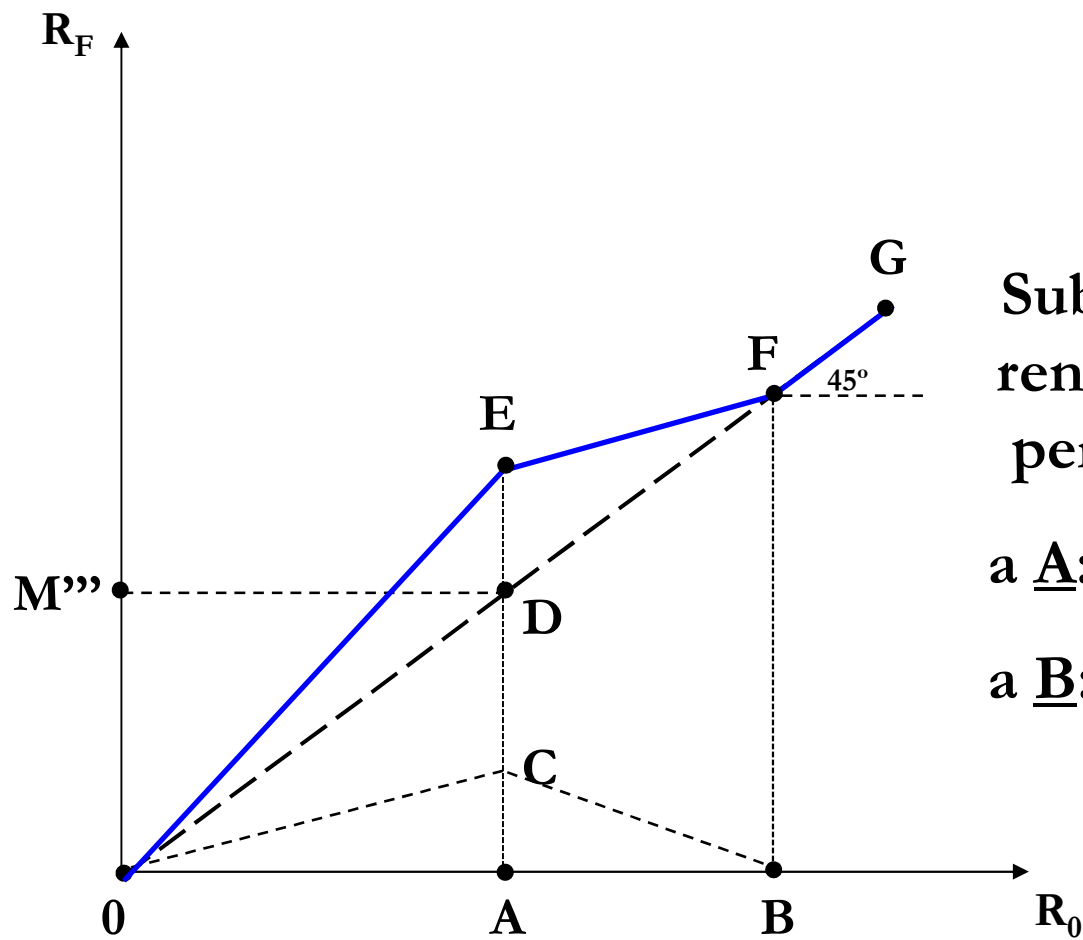
**Subsidi fix $0M$
sempre que $0B < 0M$**

Subsidi igual a la
diferència entre la
renda inicial guanyada
i un mínim pre-
establert M'

Subsidi decreixent a mesura que la renda guanyada augmenta, però menys ràpidament fins B''

Subsidi com a % de la
renda guanyada fins A
per a decreixer fins B

a A: subsidi: AC/AD

a B: res

CANVI D'ÒPTICA

- Del “doble dret” (dret a la protecció econòmica i a la inserció laboral) a la renda activa de inserció condicionada: vincles més forts entre prestacions de garantia i participació laboral, contra la cronificació, la dependència i el frau. ‘Bona disposició’, amb compromisos d’esforç comprovables, del perceptor com a font de legitimació. Buscant fer estigmatitzadora altrament la prestació i vinculant-la a l’economia formal
 - Intuïcions dels seus efectes molt relacionats a les quanties i a les disfuncions per prestacions concurrents de múltiples agents públics amb escassa coordinació i informació
-

(...)

- Formació, intermediació, creació d'ocupació, reducció de jornada) PER A LA INSERCIÓ (per edat activa i lliura de discapacitat): límits a l'accés, reducció/ progressió de quanties, temporalitat, reforç d'obligacions dels perceptors o redefinició de l'ocupació adient.. TRANSF CONDICIONADES COMPENSATÒRIES..
 - Les nostres 'polítiques actives': PRODI –Prog Temp per a la Protecció per Desocupació -2008 i Inserció) i PREPARA-2011 (per a la Requalificació Professional: els 420 € per desocupats sense ingressos (O. Cantó, 2013), renovat cada any amb petits canvis (30-45 anys, només per aquells amb càrregues familiars...), PIRMI-CIL a CAT.
-

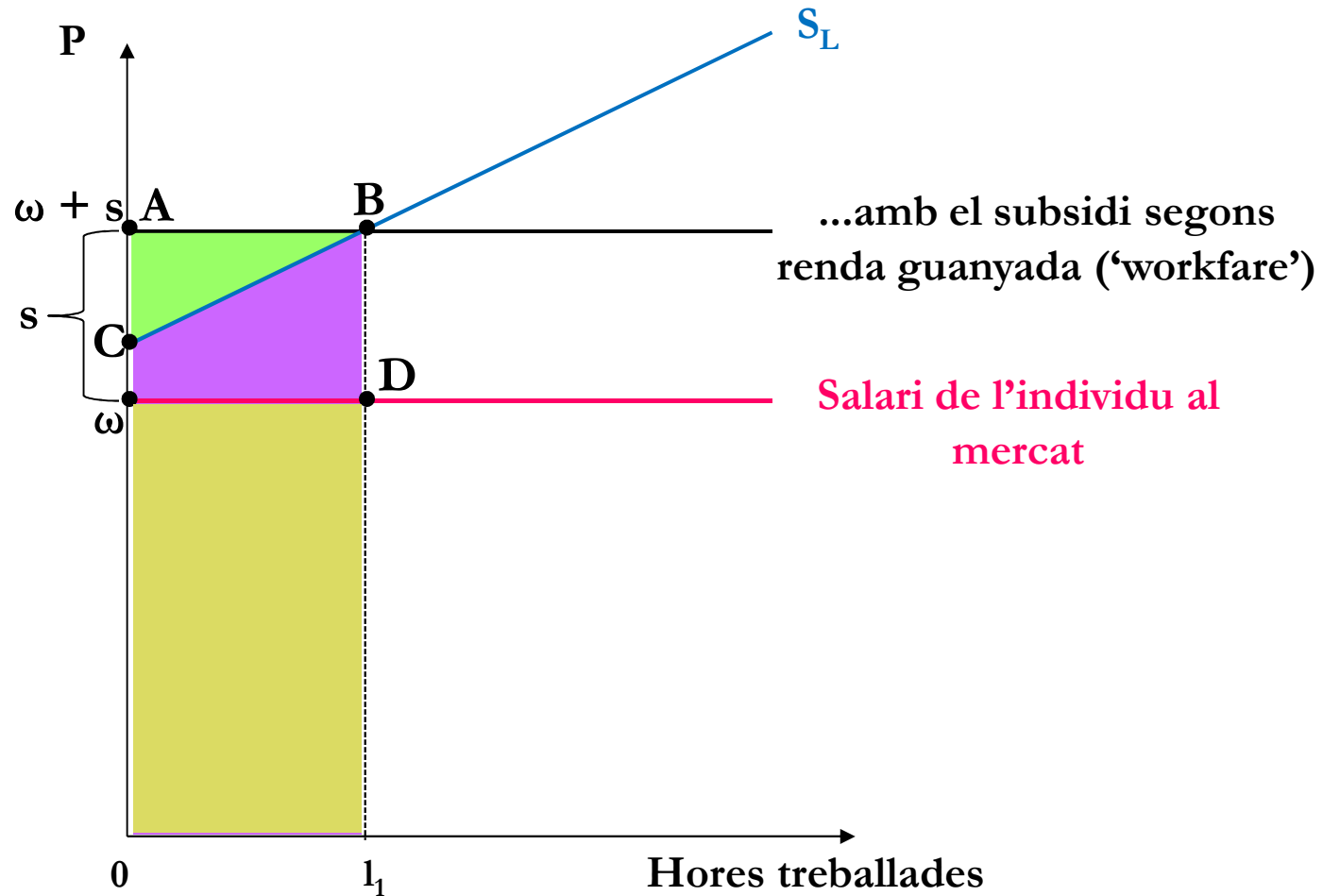
REFORMA DELS PROGRAMES DE WELFARE

- WORKFARE: WELFARE INTEGRAT AL TREBALL

‘Welfare’ tradicional condicionat a ‘no renda’ (no treball) vs ‘Workfare’ subsidi condicionat a la generació de la renda

- problema de la seva potencial capitalització
-

‘Welfare’ (Y) (una transfer global per no treballar) vs
‘Workfare’ (s) (un subsidi condicionat a renda de treball)

'Welfare' (Y) vs 'Workfare' (s)

■ $Y = (\omega + s) l_1$

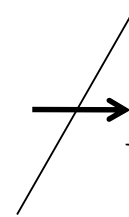
des d'un punt de vista social el guany és:

- ◆ diferencial de menys impostos
- ◆ valor de l'output de mercat

$$\omega D L_1 0$$

Welfare:

Y: si no treballa
dret a cobrar

no L_1

Y impostos

Workfare: per U, desutilitat

$C B 0 L_1$ (pel receptor)

→ guany net: $A B C$

el finançador s'estalvia amb
impostos $A B L_1 0 = Y$

i pagarà amb subsidis $A B \omega D$
 $= sL_1$

WORKFARE

- ESTAT DE BENESTAR SOSTENIBLE DES DEL TREBALL, LA PARTICIPACIÓ OCUPACIONAL
 - CONTINGENTAR AJUTS A TREBALL
 - EVITANT ELS INCENTIUS ADVERSOS AL TREBALL REGULAR
 - AMB EFECTES COLATERALS SOBRE ALTRES ASPECTES DEL BENESTAR (ESTRUCTURES FAMILIARS, ATENCIÓ ALS NENS, CONSUM, FERTILITAT..)
 - ARTICULACIÓ FISCAL GLOBAL: IMPOST NEGATIU SOBRE LA RENDA, EXENCIÓ FISCAL DE MÍNIM VITAL, RENDA GARANTIDA
-

Variants al Sistema comparat

- Típica: Deduccions fiscals selectives per a renda guanyada (problema de qui no ha de declarar; avantatge d'afavorir treball formal)
 - *Welfare-to-work* amb subsidis generals i de condicionaments per a forçar el *matching* de treball. Atenció als efectes relacionats bidireccionalment amb la salut (Ayala i Rodriguez, 2013)
 - Estratègies *Work-first* prioritzant inserció versus incorporacions a llarg termini (millora de capital humà)
 - Retorn al treball com a output intermedi (vs. sortir de la pobresa) o final? (atents si es basa en rendes declarades)
-

DESPESA PÚBLICA RELACIONADA AMB EL MERCAT DE TREBALL PER A LA INSERCIÓ

PAIS, TOTAL (%PIB), % POLÍTIQUES ACTIVES, % PASSIVES

■ Alemanya	2,28;	42%	58%
■ Dinamarca	3,48;	55%	45%
■ <u>ESPANYA</u>	<u>4,04;</u>	<u>22%</u>	<u>78%</u>
■ França	2,59;	44%	56%
■ Holanda	2,97;	41%	59%
■ Itàlia	1,92;	25%	75%
■ Suècia	1,87;	61%	39%

Font: OCDE (2013 *Employment Outlook*)

A casa nostra

Els *In-Work benefits* via IRPF no existeixen El que més s'hi sembla, la deducció de 100 euros de las mares treballadores amb nens petits.

El més debatut és l'eficàcia de les rendes mínimes autonòmiques i els seus efectes a la inserció laboral, a més dels estudis més clàssics de la cronificació de determinats beneficiaris de prestacions monetàries

Avaluacions: rendes mínimes garantides de la Comunitat de Madrid (1990-2001) o de Ivalúa per al PIRMI català per les estratègies d'ocupació que incorporen aquests programes.

Quadre autonòmic de RMIs 2011

CUADRO III-58. PRESTACIONES DE RENTAS MÍNIMAS EN ESPAÑA EN 2011

Comunidades autónomas	Gasto ejecutado	Nº perceptores (titulares prestación)	Nº perceptores (miembros dependientes)	Nº total de perceptores (titulares + dependientes)	Tasa pobreza monetaria	Población en pobreza monetaria (en miles)	Tasa de cobertura RMI ⁽¹⁾
Andalucía	61.601.000,0	34.154	95.972	130.126	32	2654	4,9
Aragón	14.984.746,0	4.311	10.247	14.558	17	223	6,5
Asturias	38.069.081,6	8.741	10.548	19.289	10	106	18,1
Baleares	6.499.457,6	2.327	4.516	6.843	19	204	3,4
Canarias	17.717.597,1	4.883	9.692	14.575	34	704	2,1
Cantabria	15.270.000,0	4.288	4.224	8.512	20	120	7,1
Castilla-La Mancha	3.260.000,0	1.973	5.380	7.353	32	668	1,1
Castilla y León	27.732.483,6	6.426	15.486	21.912	24	597	3,7
Cataluña	170.470.000,0	24.552	34.818	59.370	17	1248	4,8
Ceuta	216.969,7	127	418	545	27	22	2,5
Extremadura	1.412.378,6	1.178	2.025	3.203	32	352	0,9
Galicia	23.967.927,9	7.375	8.366	15.741	19	521	3,0
Madrid	71.741.000,0	17.992	34.433	52.425	16	1021	5,1
Melilla ⁽²⁾	1.494.519,5	486	1.425	1.911	31	25	7,6
Murcia	3.980.654,0	1.900	2.763	4.663	26	386	1,2
Navarra	36.227.295,9	8.185	10.178	18.363	9	56	32,6
País Vasco	326.042.934,0	86.734	69.018	155.752	11	236	66,0
La Rioja ⁽³⁾	4.677.564,8	1.966	—	—	24	78	0,0
Comunidad Valenciana	17.748.000,0	6.342	10.640	16.982	19	952	1,8
Total nacional	843.113.610,3	223.940	330.149	554.089	22	10206	5,4

(1) Tasa de cobertura RMI: elaboración propia calculada a partir del número total de perceptores de RMI (titulares más dependientes) respecto al total de población en situación de pobreza monetaria de cada comunidad autónoma.

(2) La Ciudad con Estatuto de Autonomía de Melilla tiene dos prestaciones: el Ingreso Melillense de Integración y la Prestación Básica Familiar.

(3) La Rioja tiene dos prestaciones: Ingreso Mínimo de Inserción (IMI) y Ayudas de Inclusión Social (AIS).

Fuente: Ministerio de Sanidad, Política Social e Igualdad, *Informe de Rentas Mínimas de Inserción*, 2011.

El PIRMI català

ivàlua Institut Català d'Avaluació
de Polítiques Públiques

**El programa interdepartamental de la
renda mínima d'inserció: avaluació del
disseny i propostes de millora**

Requisits per ser titular del PIRMI : prestació econòmica: és de caràcter periòdic, condicionada a la participació en un PIR i variable en funció de la situació de convivència i de les càrregues familiars del titular.

a) estar empadronat, o empadronar-se en el moment de la sol.licitud, a Catalunya. b) acreditar residència continuada i efectiva a Catalunya

- mínim de 1 any abans de la sol.licitud

- 4 anys dins dels darrers 5

Les persones estrangeres, han d'acreditar la residència legal

c) constituir llar independent, almenys, 1 any abans de la sol.licitud. Estan exemptes les persones amb menors o disminuïts al seu càrrec.

d) tenir **entre 25 i 65 anys**. Podran accedir els menors de 25 anys amb menors o disminuïts al seu càrrec o en situació de desemparament o risc social.

e) **no disposar, durant els 12 mesos anteriors a la sol.licitud, d'ingressos superiors a l'import de la RMI anual.**

- Per determinar els ingressos es tindran en compte:

- a la unitat familiar: la part de les pensions, contributives o no, de cada membre (que no sigui el titular) que superin la quantia de la RMI bàsica.

- al nucli de convivència familiar (si conviuen més d'una unitat familiar): els ingressos de cada membre (no titular) no poden superar l'import de la RMI bàsica. Tampoc poden tenir-se béns mobles o immobles que suposin rendiments que permetin la subsistència.

- En cas de percebre ingressos irregulars (en quantia o periodicitat) es calcularà la mitjana obtinguda durant els darrers 12 mesos.

f) compromís de participació activa en programes encaminats a la inserció i reinserció (PIR). Es recollirà en un conveni d'inserció, signat pel titular i la resta de beneficiaris més grans de 18 anys susceptibles de rebre mesures d'inserció.

PIRMI

- **Objectiu: INSERCIÓ! Pal·liar problemàtiques socials facilitant la incorporació al mercat de treball**
 - **Resultat: la inserció laboral de les llars constitueix el motiu majoritari de sortida del programa. El percentatge de llars que abandonen el programa per aquest motiu se situa, en funció de les cohorts d'entrades entre el 23,1 % i el 30,5 %.**
 - ◆ Els factors que contribueixen de forma més important a que això sigui més probable són tenir fills a càrrec, un nivell superior d'estudis, i el fet de patir només problemes laborals; en canvi, tendeixen a reduir aquesta probabilitat tenir més de 55 anys
 - **Recidives: Durant els quatre anys i mig posteriors a la seva sortida del programa, el 13,5 % de les llars que van abandonar el PIRMI l'any 2004 hi han tornat. L'abast però, resulta diferent en funció del motiu pel qual es va produir la sortida: inferior per a les sortides motivades per inserció laboral**
-

PIRMI-CIL (2006)

- Complement per inserció laboral (CIL): a diferència de la situació anterior, en què es retirava la prestació si es trobava una feina que donés ingressos superiors al llindar de referència, es va passar a permetre's a les llars combinar aquests ingressos salarials amb la percepció del nou CIL (143 €/mes, durant un màxim de 12mesos).
 - L'avaluació dels efectes del nou complement mitjançant una metodologia quasi-experimental permet concloure que el CIL no sembla haver tingut els efectes buscats:
Algunes de les llars 56% optaren per combinar durant alguns mesos els ingressos procedents del treball amb el cobrament de la nova prestació, mentre que el que haurien fet si no existís el CIL hauria estat abandonar definitivament el programa.
-

(...)

Per a millorar els **efectes del CIL**, es proposen dos canvis: restringir el seu ús a beneficiaris (potencialment ocupables) que portin un **període mínim** de temps al programa (per exemple, 3 anys); i, d'altra banda, **augmentar-ne la quantia**, ja que l'import actual potser no sigui prou com per a incentivar qui havia optat per no treballar (o treballava en l'economia submergida) a trobar una feina (o a declarar-ho) i perdre així la totalitat de la prestació.

Ambdues modificacions poden permetre evitar que la despesa efectuada en complements d'inserció vagi destinada a proporcionar una renda adicional a les persones que, en absència del CIL, haurien **sortit abans del programa** en haver trobat una feina.

A LA RECERCA D'UNA ESTRUCTURA ÒPTIMA ...

- per sota d'un llindar d'elegibilitat de renda mínim: subsidi explícit (tant fas tant reps),
 - si encara però per sota d'un segon llindar (adequat a la situació familiar), i si 'fent' no s'arriba, quantitat alçada;
 - per sobre d'aquest però per sota del mínim exempt (fiscal), beneficis inversament proporcionals a la distància (tipus impost negatiu sobre la renda).
 - per sobre, imposició a tipus mig i marginal...
 - Exigint un mínim d'hores de treball, amb condicions variants segons edat, si família amb nens o persones majors a càrrec
-

Workfare at work.. (*US, the UK, Canada and New Zealand*).

CREDITS FISCALLS I TRANSFERÈNCIES

- **CONDICIONADES AL TREBALL (O A LA SEVA CERCA),**
 - **DE MANERA SEL.LECTIVA: (FAMÍLIES DE BAIXOS INGRESSOS REBEN UN SUPLEMENT DE RENDA CONTINGENT A TREBALLAR)**
 - **ESPECIALMENT A FAMÍLIES AMB NENS I TAMBÉ COM A COMPENSACIÓ DEL MAJOR COST DE TENIR CURA,**
 - **I SOTA EL SUPÒSIT DE DIFERENT ELASTICITAT DE LES SEVES OFERTES DE TREBALL RESPECTE DE LA RESTA**
-

QUE SABEM DELS EFECTES TEÒRICS I EN EL SISTEMA COMPARAT

- **QUAN LES RESPOSTES DE COMPORTAMENT ES PREVISIBLE QUE ES CONCENTRIN EN ELS MARGES INTENSIUS (NUMERO D'HORES TREBALLADES), EL PROGRAMA DE TRANSFERÈNCIES MILLOR SOL SER EL DE BENEFICIS VINCULATS A LA PROVA DE MITJANS (O IMPOST NEGATIU SOBRE LA RENDA) AMB UNA SUBSTANTIVA RENDA DE SUPORT GARANTIDA I UN AMPLI MÍNIM EXEMPT.**
 - **SI SOBRE EL MARGE EXTENSIU (PARTICIPACIÓ O NO EN EL MERCAT DE TREBALL) EL PROGRAMA ÒPTIM ES UNA DEDUCCIÓ FISCAL AMB TAXES MARGINALS NEGATIVES PER A RENDES BAIXES I UNA RENDA GARANTIDA PETITA.**
 - **QUÈ PREOCUPA DONCS MÉS: INCENTIUS A TREBALLAR O A TREBALLAR MÉS?**
-

EN RESUM

EN GENERAL ELS CREDITS FISCALS PER TREBALL SON MILLORS QUAN LES ELASTICITATS SON MÉS IMPORTANTS PER AL MARGE EXTENS (TREBALLAR O NO), QUE PER A L'INTENS (QUANTES HORES), I/O QUAN LES PREFERENCIES REDISTRIBUTIVES SON MENORS (AMB LES DEDUCCIONS "S'AFINA" MENYS L'OBJECTIU.

A CASA NOSTRA EXISTEIX RECORREGUT PER AQUEST TIPUS DE POLÍTIQUES, SOBRE TOT COMBATENT L'ECONOMIA SUBMERGIDA

ADDENDA. Anàlisi de situació

Informe Foessa: Del àmbitode las prestaciones que tratan de ofrecer una protección básica a los hogares sin recursos. En España, el instrumento general para dar respuesta a estas situaciones son los programas de **rentas mínimas de inserción** establecidos por las comunidades autónomas.

De la cifra relativamente estable de 100.000 hogares beneficiarios antes de la crisis se pasó a otra que casi duplicaba ese valor en 2010. Se trata, sin duda, del crecimiento más importante en las dos décadas de vigencia de estos instrumentos

Risc de pobresa, ocupació i grup d'edat

CUADRO III-56. RIESGO DE POBREZA Y EXCLUSIÓN (AROPE) POR DISTINTAS VARIABLES

(Porcentaje por grupo poblacional)

	UE-15					España				
	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011
	Total					Total				
Total población	21,6	21,4	21,2	21,7	21,4	23,1	22,9	23,4	25,5	27,0
Tipo de hogar										
2 adultos < de 65 años	17,8	16,6	16,7	16,4	16,2	15,7	17,0	19,2	21,8	23,1
Sin hijos a cargo	22,1	21,3	20,8	20,6	21,2	22,3	21,6	22,1	23,3	25,1
Con hijos a cargo	21,1	21,7	21,5	22,7	21,6	23,9	24,2	24,5	27,7	28,7
Unifamiliar con hijos a cargo	47,0	49,8	47,7	51,5	49,9	42,8	44,4	43,7	51,6	44,8
1 adulto > 65 años	30,6	30,5	28,8	26,4	25,3	49,5	44,1	41,3	30,9	26,5
Nacionalidad										
UE-27	25,0	22,8	24,5	25,8	23,6	30,2	24,8	27,0	28,1	32,4
No UE-27	40,3	39,6	41,0	41,9	45,2	32,1	41,5	41,6	46,2	50,1
Situación laboral más frecuente										
Empleo	9,9	10,3	10,1	9,9	10,0	11,8	12,0	13,2	14,4	13,8
Desempleo	62,2	64,2	63,0	63,6	64,6	45,8	49,3	49,6	55,2	58,3
Jubilación	21,9	20,7	19,4	17,9	18,2	25,5	24,3	21,7	18,6	19,2
Inactividad	41,1	40,3	40,2	41,1	42,7	37,6	37,9	37,1	36,2	38,2
Edad y sexo										
< 18										
Hombres	23,1	23,9	23,4	25,0	23,5	26,0	25,7	25,4	28,9	29,6
Mujeres	23,2	23,9	23,9	25,1	23,9	26,9	26,9	27,1	30,7	31,7
18 a 24										
Hombres	24,2	24,6	24,9	26,6	25,7	18,4	23,4	25,0	27,9	31,8
Mujeres	27,6	28,5	27,6	29,4	30,0	24,1	26,3	25,1	29,6	31,6
25 a 54										
Hombres	17,9	17,8	18,0	19,4	19,5	19,1	18,6	19,9	24,3	26,4
Mujeres	20,2	20,0	19,8	20,8	20,6	20,0	19,6	20,9	24,0	26,0
55 y +										
Hombres	19,7	18,9	18,6	17,2	17,8	24,8	23,8	23,6	22,1	23,1
Mujeres	26,0	24,8	23,6	22,3	22,1	30,5	29,4	28,2	25,9	25,7

Fuente: Eurostat, *Income, Social Inclusion and Living Conditions Survey*.

Informe CES 2012

- “el riesgo de pobreza entre los desempleados ha aumentado notablemente en el contexto de crisis económica (más de 13 puntos porcentuales) habiendo pasado del 45,8 por 100 en 2007, al 58,3 por 100 en 2011, lo que sería reflejo del aumento del desempleo de larga duración...”
 - “los hogares con menor riesgo de pobreza son aquellos con una mayor intensidad de trabajo, es decir, hogares en que el mayor número de personas trabaja a tiempo completo el mayor número de días a lo largo del año”.
-

(..)

- “A este respecto, uno de los datos más alarmantes en el último periodo de crisis es el porcentaje de viviendas en las que todos sus miembros activos están en situación de desempleo, que ha alcanzado el 14 por 100 de los hogares en el cuarto trimestre de 2012, dos puntos porcentuales más respecto a 2011 y más de diez respecto al periodo anterior a la crisis”.
 - “Asimismo, los hogares en los que, al menos, la mitad de los activos están en paro han aumentado notablemente hasta aproximarse al 31,3 por 100 en 2012, veinte puntos porcentuales más que en 2007”
-